DEDA

D e
E thische
D ata
A ssistent

DATAGERELATEERDE OVERWEGINGEN

VERZAMELEN

BRON 14

2 Waar komen de data vandaan?
3 Heeft u de kwaliteit van de dataset(s) gecontroleerd?
4 Hebben de data een houdbaarheidsdatum?

ALGORITMEN 12

1a Is er iemand in het team die kan uitleggen hoe het gebruikte algoritme werkt?
1b Kunt u dat communiceren met het publiek?

GEBRUIK

ANONIMISEREN 16

5 Is het nodig om de dataset(s) te anonimiseren of om het te pseudonimiseren?
6a Heeft u de anonimisatie getest?
6b Wie heeft de sleutel om te de-anonimiseren?

VISUALISEREN 18

7 Is het al duidelijk welke gegevens worden gevisualiseerd?
8 Hoe worden deze gegevens gevisualiseerd?
9 Wat zou een andere manier van visualiseren zijn?

INFORMED CONSENT (geïnformeerde toestemming) 36

28 Hoe informeert u mensen over wat er met hun data gebeurt?
29 Wat zijn de gevolgen als u geen informed consent kunt krijgen, of als iemand medewerking weigert?

OPSLAG

TOEGANG 20

10a Wie heeft toegang tot de dataset(s)?
10b Hoe wordt de toegang gemonitord?

OPEN TOEGANG EN HET HERGEBRUIK VAN GEGEVENS 22

11a Zijn delen van de data geschikt om te worden hergebruikt? Zo ja, onder welke voorwaarden?
11b Wat zijn de mogelijkheden van het hergebruik van de gegevens?
12 Welke gevaren ziet u in het hergebruik van de gegevens?

VERANTWOORDELIJKHEID 24

13 Welke weten, voorschriften of richtlijnen zijn van toepassing op uw project?
14a Wie is verantwoordelijk als er iets mis gaat?
14b Zijn de verantwoordelijkheden van die persoon/personen helder?
15 Bestaat het gevaar dat bepaalde mensen of groepen gedisCriminEerd zouden kunnen worden door uw project?
16 Wat zijn geschikte (commerciële) partners voor uw project?
17a Zijn er communicatiestrategieën voor het geval er iets mis gaat?
17b Wie is verantwoordelijk voor het maken van deze strategieën?

TRANSPARANTIE 26

18a Hoe transparant blijft u over uw project naar burgers toe?
18b Bestaat het risico voor publieke verontwaardiging?

ALGEMENE OVERWEGINGEN

PRIVACY 30

19 Zijn er gevoelige gegevens gebruikt in het project? (Zo nee, ga verder bij vraag 23)
20 Krijgt u via de data set inzicht in de persoonlijke levenssfeer van burgers?
21 Geeft de dataset mogelijk inzicht in de persoonlijke communicatie van burgers?
22a Heeft u de PIA (Privacy Impact Assessment) gehanteerd?
22b Heeft u de privacyfunctionaris geraadpleegd?

BIAS (vooringenomenheid) 32

23a Welke resultaten verwacht u persoonlijk?
23b Wat verwachten andere teamleden?
24a Heeft u een vaag of onbestemd gevoel over dit project?
24b Waar bent u bang voor? Bespreek dit met uw teamleden.
25a Is de steekproef een waarheidsgetrouwe representatie van de populatie?
25b Wie mist er of is niet zichtbaar in uw dataset?
26 Verzamelt u de goede informatie voor uw doel?
27a Verandert uw beslissing als u de mogelijke langetermijneffecten in acht neemt? Waarom?
27b Kunt u zich een toekomstig scenario voorstellen waarin uw huidige beslissing van belang is?

STAP DRIE

38

Een beslissing nemen

Neem nu een beslissing over de voortgang of het staken van het project. Bekijk de vragen die u net heeft beantwoord. Ga terug naar het begin en kijk naar de sectie over mogelijke voordelen en problemen. Wat zijn de nadelen van het project? Wat zijn de mogelijke voordelen? Wijs een teamlid aan om de advocaat van de duivel te spelen. Hier zijn enkele belangrijke vragen die hem of haar kunnen helpen:

- **Behandelt u mensen gelijk? Is uw aanpak proportioneel?**
- **Welk resultaat is het beste voor de meeste betrokkenen?** (utilitarisme)
- **Hoe zou een goed persoon handelen in deze situatie?** (deugdethiek)
- **Respecteert u de waardigheid en de autonomiteit van mensen?** (Kantianisme)
- **Wat zijn de ethische knelpunten in uw onderzoek/praktijk? Wat maakt het een ethisch knelpunt?** (moreel particularisme)

- Keuzevrijheid
- Vrijheid van meningsuiting
- Wederzijds respect
- Vertrouwen
- Diversiteit
- Creativiteit
- Vrede en een goed leven

- **Zijn er (mogelijke) problemen met uw project?**
- **Wat zijn de voordelen van dit project?**
- **Wie kan hierdoor worden beïnvloed?**
- **Wat voor data gebruikt u?**
- **Wat houdt het project in?**
- **Deelnemers**
- **Projectnaam, datum, plaats**

STAP TWEE

Loop door de vragen heen en beantwoord ze, bijvoorbeeld door het toevoegen van post-its. Voor alle vragen die niet direct beantwoord kunnen worden, vind je een actiepunt in het rapport.

STAP ÉÉN

p.50

Deze poster wordt ondersteund door de DEDA handleiding. Deze handleiding biedt aanvullende informatie over de vragen. Wijs één persoon aan om de antwoorden te noteren in het rapportgedeelte.

START

Concept en uitwerking:
Mirko Tobias Schäfer, Ph.D.
Aline Franzke, MA

Design:
Redmar Fransen

UTRECHT DATA SCHOOL

Universiteit Utrecht

De 'Data Ethische Beslissingen Handleiding' en deze poster zijn ontwikkeld door de Utrecht Data School en de Universiteit Utrecht.

© Utrecht Data School, Utrecht University 2017

DEDA - Versie 1.0
maart 2017
Voor updates kijk op:
www.dataschool.nl/deda

Noch de Universiteit Utrecht, noch de Utrecht Data School zijn aansprakelijk voor (mogelijke) schade in verband met, of voortkomend uit, het gebruik van materiaal of inhoud van de 'Data Ethische Beslissingen Handleiding'.

Utrecht, 2017.

Terwijl DEDA wordt gebruikt leren we om het te verbeteren. Deze verbeteringen zullen in toekomstige versies worden geïmplementeerd. Wanneer u DEDA gebruikt en op- of aanmerkingen heeft, aarzel dan niet om deze met ons te delen. U kunt daarvoor altijd mailen naar:

info@dataschool.nl